

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рички Юрія Володимировича на тему «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя», представлену на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань В: «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» за спеціальністю В 9 – «Історія та археологія»

Публічна презентація наукових результатів дисертації Рички Юрія Володимировича на тему «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя» та її обговорення відбулося 21 травня 2026 року на розширеному засіданні відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України Національної академії наук України. У результаті проведеної презентації та обговорення дисертації експерти, завідувач відділу, науковий керівник, доктор іст. наук, проф., чл.-кор. НАН України Віднянський Степан Васильович, старший науковий співробітник, доктор іст. наук, проф. Жалоба Ігор Володимирович; провідний науковий співробітник, доктор іст. наук, проф. Мартинов Андрій Юрійович; старший науковий співробітник, доктор іст. наук, старш. наук. співр. Іваненко Оксана Анатоліївна; науковий співробітник, канд. іст. наук Боримський Віталій Володимирович дійшли до таких висновків:

1. Науковий рівень дисертації відповідає чинним вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора філософії, а саме вимогам Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44, а саме: щодо пунктів 6 і 7 – дисертація подана у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконана державною мовою, є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується логічно об'єднаним змістом, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, має обґрунтовані висновки, здійснені здобувачем під час дослідження, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для вивчення національних рухів і регіонального самовизначення в країнах Південно-Західної Європи у XIX–XXI ст.

2. Дисертація виконана на актуальну тему. Баскський національний рух є одним із найбільш тривалих і складних етнополітичних феноменів сучасної Європи. Дисертація Рички Ю.В. є першим в українській науці комплексним дослідженням баскського «проєкту» від його ідеологічного оформлення 1895 року до мирного вирішення збройного конфлікту у 2018 р. Тема є актуальною в контексті сучасних дискусій про регіоналізм, автономізацію та право народів на самовизначення, набуваючи особливого значення для українського суспільства в умовах пошуку власних державно-будівничих орієнтирів.

Актуальність роботи підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями Інституту історії України Національної академії наук України, а саме в межах планової теми науково-дослідної роботи відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України «Міжнародні відносини в Європі та Україна: історичний контекст і сучасні геополітичні реалії (друга половина XIX – перша чверть XXI ст.)» (*державний реєстраційний номер 0122U201430*).

3. Результати дослідження дисертанта мають наукову новизну. Наукова новизна результатів, отриманих особисто автором, полягає в наступному:

у дисертації *вперше* в історичній науці:

здійснено перше в українській історіографії комплексне дослідження баскського національного «проєкту» як цілісного суспільно-політичного феномену в хронологічних межах 1895–2018 рр., що охоплює ідеологічний, організаційний, культурний та інституційний виміри баскського націоналізму;
реконструйовано механізми виживання баскських національних інститутів в умовах диктатури режиму Франко; висвітлено роль еміграційного уряду Euskadi та інституцій баскської діаспори у збереженні національної ідентичності.

уточнено

роль і значення Герніцького статуту 1979 р. та нормативно-правової бази баскської автономії як результату іспанського демократичного транзиту;
характеристику суперечностей між автономістськими прагненнями Euskadi та конституційними рамками іспанської держави;
оцінку ролі Католицької церкви та баскської мови (euskara) у формуванні та збереженні національної ідентичності басків в умовах франкістської диктатури.

дістали подальшого розвитку:

концепція феномена радикального баскського націоналізму та трансформації ЕТА від підпільного антифранкістського руху до терористичної організації та її мирного розпуску у 2018 р.;
порівняльний аналіз баскського та каталонського регіоналізму як двох моделей субдержавного самовизначення в контексті іспанської держави-нації.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих здобувачем висновків. Достовірність результатів дослідження забезпечується широкою джерельною базою, яка включає офіційні документи іспанського та баскського урядів, програмові матеріали баскських партій (PNV, Eusko Alkartasuna, Bildu), іспаномовну та баскомовну мемуаристику, а також корпус наукових досліджень іспанських, французьких і британських істориків. Висновки дисертанта є логічно обґрунтованими та відповідають поставленим завданням дослідження.

5. Теоретичне значення результатів дослідження. Дисертація збагачує теоретико-методологічний інструментарій вивчення субдержавного націоналізму, регіоналізму та автономізаційних процесів у Західній Європі. Авторська концепція «баскського національного проєкту» як аналітична модель, що поєднує культурно-ідентитарний, партійно-організаційний і збройно-конфліктний виміри, може бути застосована у порівняльних дослідженнях інших регіональних націоналізмів. Результати роботи розширюють уявлення про механізми мирного врегулювання тривалих збройних конфліктів на субдержавному рівні.

6. Практична цінність результатів дослідження. Матеріали дисертації можуть бути використані у науково-дослідній роботі з новітньої та сучасної історії Іспанії і Західної Європи; у викладанні нормативних та спеціальних курсів з всесвітньої історії, етнополітології, порівняльної регіоналістики у вищій школі; у розробці аналітичних матеріалів органів державної влади з питань регіоналізму, національних меншин та врегулювання збройних конфліктів; а також для порівняльного аналізу досвіду вирішення конфліктів ідентичності в умовах демократичних держав.

7. Дисертаційна робота оформлена відповідно до Наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності розв'язування завдань дослідження. Структура роботи, оформлення бібліографічних посилань, цитування джерел відповідають чинним вимогам до наукових праць.

8. Структура й обсяг дисертації відповідають вимогам виконаної освітньо-наукової програми. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків та списку використаних джерел і літератури. Загальний обсяг становить 206 сторінок машинописного тексту. Список використаних джерел містить 260 найменувань. Обсяг основного тексту дисертації – 149 сторінок.

9. **Всі наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою**, отже вимоги пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44, виконані. За темою дисертації опубліковано 7 наукових публікацій, 3 з яких – у виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України зі спеціальності В-9, 1 – у закордонному науковому виданні.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ричка Ю. В. Баскський націоналістичний рух в Іспанії (1895–2018): історіографія питання. Український історичний журнал. 2025. № 1. С. 203–214. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2025.01.203>
2. Ричка Ю. В. Баскський національний «проект» в Іспанії: націоналістичні ідеали, політико-економічні цілі та наслідки. Сіверянський літопис. 2025. № 1. С. 163–172. DOI: <https://doi.org/10.58407/litopis.250113>
3. Ричка Ю. В. Баскський націоналістичний рух в Іспанії франкістського періоду (1939–1975). Сіверянський літопис. 2025. № 2. С. 54–62. DOI: <https://doi.org/10.58407/litopis.250206>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Ричка Ю. В. Франкістська Іспанія vs Баскський націоналізм: не «тиха» війна. *Studia z Dziejów historiografii wojskowej*. Poznań, 2025. T. XXV. S. 153–167. DOI: <https://doi.org/10.15804/sdhw.2025.10>

10. Дисертація *Рички Юрія Володимировича* на тему «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя» виконана із дотриманням принципів академічної доброчесності. Усі результати, які винесено автором на захист, отримані самостійно і містяться в опублікованих роботах.

11. Загальний висновок. Дисертаційне дослідження *Рички Юрія Володимировича* «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя» є завершеним, самостійним дослідженням, має теоретичну та практичну цінність, розкриває маловивчену в українській історіографії проблему, яка має вагомe науково-практичне та суспільне значення і актуальне теоретичне значення. Наукові результати дослідження характеризують *Ричку Юрія Володимировича* як кваліфікованого наукового працівника, здатного проводити теоретичні та практичні дослідження в галузі новітньої та сучасної всесвітньої історії на високому рівні. Здобувач володіє методологією наукового пошуку, має широкий науковий потенціал.

Подана дисертаційна робота «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя» *Рички Юрія Володимировича* відповідає спеціальності В-9, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, зазначеним у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44.

Автор роботи, *Ричка Юрій Володимирович*, може бути представлений до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки», зі спеціальності В-9 «Історія та археологія».

10. Рішенням розширеного засідання відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України Національної академії наук України (протокол №5 від 09.07.2026 р.) УХВАЛИЛИ:

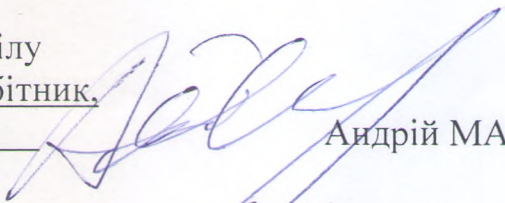
10.1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації *Рички Юрія Володимировича* на тему:

«Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя», яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності В-9 «Історія та археологія».

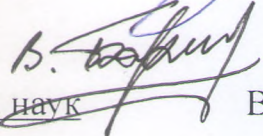
10.2. Рекомендувати Вченій раді Інституту історії України Національної академії наук України утворити разову спеціалізовану вчену раду по захисту дисертації у складі, запропонованому відділом.

10.3. Рекомендувати дисертацію Рички Юрія Володимировича на тему «Баскський національний «проект» в Іспанії (1895–2018 рр.): ідеологічні засади, практична реалізація, вплив на суспільно-політичне життя» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді в галузі знань В: «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» за спеціальністю В 9 – «Історія та археологія» після її утворення рішенням вченої ради Інституту історії України Національної академії наук України та введення в дію відповідного наказу.

Експерт за дисертацією,
(**наук.ступінь, посада**) відділу
Провідний науковий співробітник,
доктор іст. наук, професор

Андрій МАРТИНОВ

Експерт за дисертацією,
(**наук.ступінь, посада**) відділу
науковий співробітник, канд. іст. наук

Віталій БОРИМСЬКИЙ

9 липня 2026 дата

